

**Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти**

«Затверджую»

Голова вченої ради

Факультету дошкільної, спеціальної та
соціальної освіти

доцент Євгенія ЛИНДИНА

протокол № 10 від «25» червня 2025 р.

**ПРОГРАМА
атестаційного екзамену
зі спеціальності 231 «Соціальна робота»
освітнього ступеня: магістр
форма навчання: денна, заочна**

2025 рік

Програма атестаційного екзамену складена на основі освітньо-професійної програми «Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація» спеціальності 231 Соціальна робота освітнього ступеню «магістр» та положень «Про організацію освітнього процесу в Бердянському державному педагогічному університеті», «Про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Бердянському державному педагогічному університеті», «Про атестацію здобувачів вищої освіти та наукових ступенів у Бердянському державному педагогічному університеті», «Про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності БДПУ», «Про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті», «Про виявлення та запобігання академічному плагіату в БДПУ», «Про використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі Бердянського державного педагогічного університету»; Методичних рекомендацій щодо організації дистанційного проведення підсумкової атестації здобувачів вищої освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій в Бердянському державному педагогічному університеті під час дії воєнного стану.

Укладачі: к. пед. наук, доценти Катерина ПЕТРОВСЬКА, Анастасія ТУРГЕНЄВА.

Програма атестаційного екзамену обговорена та затверджена на засіданні кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти протокол № 10 від «24» червня 2025 р.

Завідувач кафедри
к. пед. наук., доцент

Катерина ПЕТРОВСЬКА

Програма атестаційного екзамену схвалена методичною радою Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Протокол №9 від «13» червня 2025р.

Голова ради Ольга ДОНЧЕНКО

Програма атестаційного екзамену затверджена вченою радою Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Протокол № 10 від «25» червня 2025 р.

Голова ради Євгенія ЛИНДИНА

Зміст

1. Пояснювальна записка
2. Зміст екзамену
3. Питання до екзамену
4. Критерії оцінювання
5. Список рекомендованої літератури

1. Пояснювальна записка

Атестаційний екзамен укладений на основі освітніх компонент ОПП: поствоєнна соціальна підтримка та адвокація, соціальна реабілітація, реінтеграція військових у цивільне життя, поствоєнна реабілітація сім'ї, менеджмент та управління якістю в системі соціально-психологічних послуг.

Мета атестаційного екзамену полягає у перевірці досягнень результатів навчання, визначених освітньою-професійною програмою «Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація» спеціальності 231 Соціальна робота, визначенні рівня готовності випускників до самостійної професійної діяльності. Головною функцією цього виду контролю є забезпечення зворотного зв'язку, під час якого з'ясується ступінь відповідності досягнутих підсумкових результатів функціонування навчальної системи прогнозованій меті, оцінювання намічених завдань і планів, обґрунтування шляхів подальшого вдосконалення освітнього процесу.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування ОК
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК-2. Здатність розробляти і управляти проектами.</p> <p>ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК-4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК-5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК-7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК-8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК-10. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК-11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК-12. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>СК-3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації, в тому числі на етапі раннього втручання.</p>	<p>ПРН-1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.</p> <p>ПРН-3. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово.</p> <p>ПРН-5. Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних.</p> <p>ПРН-7. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.</p> <p>ПРН-10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.</p> <p>ПРН-11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати</p>	<p>Поствоєнна соціальна підтримка та адвокація</p>

<p>СК-5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.</p> <p>СК-6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.</p> <p>СК-11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.</p> <p>СК-12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.</p> <p>СК-14. Здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.</p> <p>СК-15. Здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проєктів і технологій соціально-психологічної реабілітації та захисту різних категорій осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни.</p> <p>СК-16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.</p>	<p>командну роботу.</p> <p>ПРН-12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.</p> <p>ПРН-13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.</p> <p>ПРН-14. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики.</p> <p>ПРН-15. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг із соціально-психологічної реабілітації та управлінських рішень.</p> <p>ПРН-16. Розробляти соціальні проєкти та технології на високопрофесійному рівні з соціально-психологічної реабілітації для різних категорій осіб, груп та громад.</p> <p>ПРН-17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.</p> <p>ПРН-19. Розробляти, апробувати та втілювати соціальні проєкти і технології соціально-психологічної реабілітації та захисту різних категорій осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни.</p> <p>ПРН-20. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.</p> <p>ПРН-24. Розпізнавати наслідки післявоєнної травми в різних контекстах, розробляти стратегії соціально-психологічної реабілітації та надавати відповідні послуги та підтримку для різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що</p>	
--	--	--

	<p>постраждали від війни з метою відновлення психічного здоров'я, соціального благополуччя та соціальної інтеграції.</p>	
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК-6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.</p> <p>ЗК-7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК-8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК-9. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК-10. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК-11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК-12. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>СК-2. Здатність до виявлення соціально значимих та психологічних проблем, а також факторів досягнення соціального та психологічного благополуччя різних груп населення, що постраждали від війни, для підвищення стійкості та постравамачного зростання на різних рівнях.</p> <p>СК-3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації, в тому числі на етапі раннього втручання.</p> <p>СК-4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації.</p> <p>СК-6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.</p> <p>СК-7. Здатність до професійної рефлексії.</p> <p>СК-9. Здатність доводити знання</p>	<p>ПРН-2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.</p> <p>ПРН-4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук, зокрема технологій та моделей соціально-психологічної реабілітації різних категорій осіб, груп та громад.</p> <p>ПРН-6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.</p> <p>ПРН-8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.</p> <p>ПРН-9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи та психології, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.</p> <p>ПРН-10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.</p> <p>ПРН-11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командування та координувати командну роботу.</p> <p>ПРН-12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.</p>	<p>Соціальна реабілітація</p>

<p>та власні висновки до фахівців та нефахівців.</p> <p>СК-11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.</p> <p>СК-12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.</p> <p>СК-13. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.</p> <p>СК-14. Здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.</p> <p>СК-16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.</p> <p>СК-17. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.</p> <p>СК-19. Здатність розпізнавати наслідки післявоєнної травми в різних контекстах, розробляти стратегії соціально-психологічної реабілітації та надавати відповідні послуги та підтримку для різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни з метою відновлення психічного здоров'я, соціального благополуччя та соціальної інтеграції.</p>	<p>ПРН-15. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг із соціально-психологічної реабілітації та управлінських рішень.</p> <p>ПРН-16. Розробляти соціальні проекти та технології на високопрофесійному рівні з соціально-психологічної реабілітації для різних категорій осіб, груп та громад.</p> <p>ПРН-18. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.</p> <p>ПРН-20. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.</p> <p>ПРН-24. Розпізнавати наслідки післявоєнної травми в різних контекстах, розробляти стратегії соціально-психологічної реабілітації та надавати відповідні послуги та підтримку для різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни з метою відновлення психічного здоров'я, соціального благополуччя та соціальної інтеграції.</p>	
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>ЗК-2. Здатність розробляти і управляти проектами.</p> <p>ЗК-7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК-8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК-9. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК-10. Здатність працювати в</p>	<p>ПРН-1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.</p> <p>ПРН-4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук, зокрема технологій та моделей соціально-психологічної реабілітації різних категорій осіб, груп та громад.</p> <p>ПРН-8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.</p> <p>ПРН-10. Аналізувати соціальний та</p>	<p>Реінтеграція військових у цивільне життя</p>

<p>команді.</p> <p>СК-2. Здатність до виявлення соціально значимих та психологічних проблем, а також факторів досягнення соціального та психологічного благополуччя різних груп населення, що постраждали від війни, для підвищення стійкості та постравмачного зростання на різних рівнях.</p> <p>СК-3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації, в тому числі на етапі раннього втручання.</p> <p>СК-4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації.</p> <p>СК-5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.</p> <p>СК-6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.</p> <p>СК-7. Здатність до професійної рефлексії.</p> <p>СК-8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.</p> <p>СК-10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій.</p> <p>СК-13. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.</p> <p>СК-14. Здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.</p> <p>СК-15. Здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проєктів і технологій соціально-психологічної реабілітації та захисту різних категорій осіб,</p>	<p>індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.</p> <p>ПРН-11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу.</p> <p>ПРН-13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.</p> <p>ПРН-16. Розробляти соціальні проєкти та технології на високопрофесійному рівні з соціально-психологічної реабілітації для різних категорій осіб, груп та громад.</p> <p>ПРН-17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.</p> <p>ПРН-19. Розробляти, апробувати та втілювати соціальні проєкти і технології соціально-психологічної реабілітації та захисту різних категорій осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни.</p> <p>ПРН-24. Розпізнавати наслідки післявоєнної травми в різних контекстах, розробляти стратегії соціально-психологічної реабілітації та надавати відповідні послуги та підтримку для різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни з метою відновлення психічного здоров'я, соціального благополуччя та соціальної інтеграції.</p>	
--	--	--

<p>соціальних груп та громад, які постраждали від війни.</p> <p>СК-17. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.</p> <p>СК-19. Здатність розпізнавати наслідки післявоєнної травми в різних контекстах, розробляти стратегії соціально-психологічної реабілітації та надавати відповідні послуги та підтримку для різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни з метою відновлення психічного здоров'я, соціального благополуччя та соціальної інтеграції.</p>		
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК-6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.</p> <p>ЗК-9. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК-10. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК-11 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК-12 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>СК-2. Здатність до виявлення соціально значимих та психологічних проблем, а також факторів досягнення соціального та психологічного благополуччя різних груп населення, що постраждали від війни, для підвищення стійкості та постравматичного зростання на різних рівнях.</p> <p>СК-3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації, в тому числі на</p>	<p>ПРН-2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.</p> <p>ПРН-4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук, зокрема технологій та моделей соціально-психологічної реабілітації різних категорій осіб, груп та громад.</p> <p>ПРН-8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.</p> <p>ПРН-9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи та психології, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.</p> <p>ПРН-10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.</p> <p>ПРН-11. Організувати спільну діяльність фахівців різних галузей і</p>	<p>Поствоєнна реабілітація сім'ї</p>

<p>етапі раннього втручання.</p> <p>СК-4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації.</p> <p>СК-5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.</p> <p>СК-6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.</p> <p>СК-8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.</p> <p>СК-9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.</p> <p>СК-11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.</p> <p>СК-12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.</p> <p>СК-14. Здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.</p> <p>СК-15. Здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проєктів і технологій соціально-психологічної реабілітації та захисту різних категорій осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни.</p> <p>СК-17. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.</p> <p>СК-18. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних</p>	<p>непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу.</p> <p>ПРН-12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.</p> <p>ПРН-17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.</p> <p>ПРН-22. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми з соціально-психологічної реабілітації для різних категорій осіб, груп та громад, а також впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.</p> <p>ПРН-24. Розпізнавати наслідки післявоєнної травми в різних контекстах, розробляти стратегії соціально-психологічної реабілітації та надавати відповідні послуги та підтримку для різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни з метою відновлення психічного здоров'я, соціального благополуччя та соціальної інтеграції.</p>	
--	--	--

<p>категорій населення у сфері психології та соціальної роботи.</p> <p>СК-19. Здатність розпізнавати наслідки післявоєнної травми в різних контекстах, розробляти стратегії соціально-психологічної реабілітації та надавати відповідні послуги та підтримку для різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни з метою відновлення психічного здоров'я, соціального благополуччя та соціальної інтеграції.</p>		
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК-6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.</p> <p>ЗК-7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК-9. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК-10. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК-12 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>СК-1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи та психології.</p> <p>СК-2. Здатність до виявлення соціально значимих та психологічних проблем, а також факторів досягнення соціального та психологічного благополуччя різних груп населення, що постраждали від війни, для підвищення стійкості та постравмачного зростання на різних рівнях.</p> <p>СК-4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного</p>	<p>ПРН-2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.</p> <p>ПРН-5. Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних.</p> <p>ПРН-7. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.</p> <p>ПРН-11. Організувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командування та координувати команду роботу.</p> <p>ПРН-12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.</p> <p>ПРН-15. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг із соціально-психологічної реабілітації та управлінських рішень.</p> <p>ПРН-17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні</p>	<p>Менеджмент в системі соціально-психологічних послуг</p>

<p>практикування та управління в системі соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації.</p> <p>СК-5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.</p> <p>СК-6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.</p> <p>СК-8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.</p> <p>СК-10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій.</p> <p>СК-12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.</p> <p>СК-14. Здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.</p> <p>СК-16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.</p> <p>СК-17. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.</p>	<p>переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.</p> <p>ПРН-20. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.</p> <p>ПРН-23. Робити психологічний та соціальний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій та громад для підвищення стійкості та зниження ризику поствоєнних травм на різних рівнях.</p>	
---	--	--

Відповідно до програми атестаційного екзамену складено 30 білетів, що включають по одному теоретичному та методичному питанню з освітніх компонент освітньо-професійної програми «Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація» циклу професійної підготовки й завдання прикладного характеру.

2. Зміст атестаційного екзамену

Поствоєнна соціальна підтримка та адвокація

Соціальна політика та соціальний захист осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни. Категоризація та класифікація осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни. Інституційна рамка державної підтримки осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни. Основні засади державної політики щодо підтримки осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни. Законодавча та нормативно-правова база, що визначає основні засади соціального захисту осіб, груп та громад, які постраждали від війни. Напрями соціального захисту та заходи державної підтримки щодо осіб, соціальних груп, які постраждали від війни. Соціальна політика та соціальний захист осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни : інструменти та механізми міжнародних організацій.

Архітектура повоєнної та поствоєнної підтримки осіб, соціальних груп, громад, які постраждали від війни. Архітектура поствоєнної підтримки військовослужбовців/демобілізованих у цивільне життя. Система інтеграції Захисників та Захисниць України після демобілізації в цивільне життя. Напрями та інструменти суспільної підтримки осіб, груп, громад, які постраждали від війни. Аналіз типових проблем та потреб осіб, соціальних груп, громад, які постраждали від війни. Алгоритм визначення проблем та надання підтримки. Оцінка потреб об'єднаної територіальної громади у соціальних послугах. Методика оцінки потреб особи/сім'ї у наданні соціальних послуг. Пріоритети у наданні соціальної підтримки. SWOT-аналіз спроможності держави забезпечити вирішення проблем та задовольнити потреби населення. SWOT-аналіз спроможності громад надавати соціальну підтримку особам, групам осіб, які постраждали від війни. Особливості реінтеграції військових у цивільне життя: досвід зарубіжних країн. Захист внутрішньо-переміщених осіб: досвід зарубіжних країн.

Теоретико-правові засади адвокації. Актуальність адвокації в системі пост воєнної соціально-психологічної реабілітації. Сутність поняття «адвокація», її функції та принципи. Особливості адвокації: види, типи та стратегії адвокації. Відмінність адвокації та лобювання. Роль адвокації у демократичних перетвореннях. Роль соціального працівника у системі соціальної адвокації. Загальний огляд законодавчої та нормативно-правової бази адвокації. Державний стандарт соціальної послуги представництва інтересів. Основні заходи, що становлять зміст соціальної послуги представництва інтересів. Гілки та рівні влади в Україні. Процес прийняття рішень на державному рівні. Процес прийняття рішень на регіональному рівні. Процес прийняття рішень на місцевому рівні. Успішні практики адвокаційних кампаній у різних сферах в Україні та закордоном.

Адвокаційна діяльність як процес. Адвокаційна кампанія: сутність та рівні. Учасники процесу соціальної адвокації: об'єкти та суб'єкти адвокаційної кампанії. Чек-лист адвокаційної кампанії. Етапи кампанії «адвокасі». Інструмент «Дерево причин і наслідків» та метод «Але чому» у системі формулювання проблем адвокаційної кампанії. Технологія постановки цілей SMART. Етапи та методи визначення проблем для адвокаційних кампаній в соціальній роботі. Технологія визначення причин і наслідків проблеми для адвокаційної кампанії. Особливості формулювання мети і завдань кампанії адвокату. Ідентифікація стейкхолдерів і мішеней. Типи мішеней в соціальній адвокації. Комунікація з громадою, мішенями та стейкхолдерами. Складання плану адвокаційної кампанії та її реалізація. Аналіз ризиків. Ресурси адвокаційної кампанії. Побудова коаліції та взаємодія з партнерами в адвокаційній кампанії. Опис логіко-структурної матриці адвокаційної кампанії. Правила проведення переговорів з мішенями адвокаційної кампанії. Способи нейтралізації/переконавання опонентів адвокаційної кампанії. Підготовка та передача ключового повідомлення.

Інструменти та методи адвокації. Юридичні методи (Звернення громадян, інформаційні запити, депутатські запити, судові позови, петиції, листи до різних установ,

громадська експертиза, доручення виборців). Громадська дипломатія (особисті зустрічі з посадовцями (мішенями), проведення переговорів, консультації, участь у засіданнях, які проводять органи влади (депутатські комісії, тощо), круглі столи, громадські ради, експертні ради, залучення відомих людей). Акції прямої дії (Мітинги, форуми, пікетування, збір підписів, опитування, розповсюдження друкованих матеріалів, страйки, марші, бойкоти, блокування, флешмоби, перформанси, концерти, тематичні виставки, наметові табори, голодування). Методи, передбачені Законом про місцеве самоврядування (громадські обговорення, громадські слухання, збори громадян за місцем проживання, місцева ініціатива, органи самоорганізації населення). Робота зі ЗМІ (Прес-конференції, брифінги, розсилання прес-анонсів та прес-релізів, поширення інформації в соцмережах, відкриті листи в засоби масової інформації, інтерв'ю, аналітичні матеріали. Онлайн інструменти). Інформаційний супровід адвокаційної кампанії. Медіа-адвокація: сутність, основна мета та завдання. Типи медіа-кампаній та основні елементи її стратегічного планування. Медіа-адвокація онлайн. Медіа-кампанії та інтернет.

Оцінка та моніторинг соціальної підтримки та адвокації. Моніторинг та оцінювання ефективності соціальної підтримки: основні складові. Планування моніторингу і оцінювання ефективності соціальної підтримки. Моніторинг та оцінювання ефективності адвокаційних кампаній: основні складові. адвокати. Планування моніторингу і оцінювання ефективності адвокаційних кампаній. Інструменти для попереднього, проміжного та фінального оцінювання та планування. Роль та місце громади у соціальній підтримці та адвокації осіб, груп, які постраждали від війни. Вектори розвитку громад та формування активного громадянства.

Соціальна реабілітація

Вступ до реабілітації. Засадничі аспекти поняття реабілітації. Історичні аспекти запровадження послуг з реабілітації. Категоріальний апарат поняття реабілітації, основні її види. Система, принципи та засоби реабілітації. Механізми реабілітації (традиційний, інституціональний, стилізований). Особливості реабілітаційного середовища. Створення реабілітаційного середовища. Правовий і не правовий характер реабілітаційних програм. Базові принципи надання реабілітаційних послуг. Основні напрями реабілітаційної роботи. Поняття функцій реабілітації, їх класифікація. Сутність і характеристика принципів реабілітаційної діяльності. Мегафактори, макрофактори, мезофактори, мікрофактори як чинники забезпечення реабілітаційної діяльності.

Соціальна реабілітація як технологія соціальної роботи. Технологія соціальної реабілітації: сутність та механізми реалізації. Основні категорії соціальної реабілітації. Зміст, функції, принципи соціальної реабілітації. Механізми та етапи соціальної реабілітації. Основні умови організації соціальної реабілітації. Форми та методи соціальної реабілітації. Основні цілі й завдання соціально-реабілітаційного процесу.

Сучасні аспекти соціально-реабілітаційного процесу. Сутність та механізми реалізації соціальної реабілітації. Діяльнісний підхід у соціальній реабілітації. Інтеграція як зовнішня умова організації соціальної реабілітації. Актуалізація внутрішніх ресурсів особистості на яку спрямовується соціальна реабілітація. Особливості організації соціально-реабілітаційного процесу. Характеристика основних засобів соціальної реабілітації. Послідовність і різноспрямованість реабілітаційних заходів. Діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі. Особистісний підхід фахівця із соціальної реабілітації на роботу з конкретною людиною. Реабілітаційний потенціал особистості. Мультиmodalні способи допомоги в контексті роботи із сім'ями, групами та спільнотами під час і після особистої чи соціальної травми.

Нормативно-правове підґрунтя соціальної реабілітації. Законодавче забезпечення соціальної реабілітації. Нормативно-правове регулювання функціонування системи соціальної реабілітації. Нормативно-правові акти щодо правового забезпечення соціально-психологічної реабілітації та адаптації військовослужбовців Збройних Сил України.

Етичні та правові засади соціальної реабілітації. Нормативно-правове забезпечення індивідуального підходу з надання реабілітаційних послуг. Нормативне забезпечення, основні концепції, підходи та принципи реабілітаційної діяльності в Україні. Новели у нормотворчому законодавстві щодо соціальної реабілітації осіб, груп та спільнот постраждалих внаслідок війни. Законодавче забезпечення діяльності центрів соціально-психологічної реабілітації населення. Нормативно-правове регулювання діяльності з інформування населення про соціальні та реабілітаційні послуги.

Технології соціальної реабілітації з різними групами отримувачів послуг. Технологічні аспекти надання послуг з соціальної реабілітації. Основні групи отримувачів послуг, що потребують реабілітації та особливості їхніх потреб та проблем. Особливості проведення соціальної реабілітації різних категорій отримувачів послуг. Сприятливе соціальне середовище як засіб соціальної реабілітації. Створення умов для інтеграції отримувачів послуг з соціальної реабілітації в середовище. Гуманізація соціального простору. Основні підходи у здійсненні соціальної реабілітації бійців ЗСУ та членів їхніх родин. Закономірності соціальної реабілітації біженців, мігрантів та вимушених переселенців. Активізація ресурсів отримувачів послуг. Базові принципи оцінки потреб постраждалих осіб, груп та спільнот. Практика оцінювання потреб внутрішньо переміщених осіб. Особливості роботи з учасниками бойових дій у форматі реабілітаційних заїздів. Мультиmodalний, міждисциплінарний підхід у реабілітації учасників АТО, бойових дій і членів їхніх родин.

Закордонний досвід надання послуг з соціальної реабілітації. Світовий досвід допомоги населенню, яке постраждало внаслідок екстремальних ситуацій. Організація соціальної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей: досвід США. Організація соціальної допомоги постраждалим від війни в Грузії. Імплементація закордонного досвіду в галузі соціальної реабілітації постраждалих від війни. Досвід організації соціальної допомоги та реабілітації постраждалих від війни в Ізраїлі. Інтеграція вимушених переселенців: європейський досвід і український контекст. Закордонний досвід в реабілітації військовослужбовців-учасників бойових дій. Закордонна практика соціальної підтримки учасників АТО (ООС) в процесі адаптації до мирного життя. Досвіді соціальної реабілітації постраждалих від війни таких країн як Сирія, Косово, Ірак, Хорватія та Кувейт.

Характеристика сучасних програм та проектів соціальної реабілітації. Реабілітаційна програма як комплекс організаційних форм соціальної роботи з соціальної реабілітації. Види реабілітаційних програм: комплексні і вузькоспрямовані, коротко і довготермінові. Структура реабілітаційної програми. Комплексне використання методів соціальної реабілітації в процесі реалізації програм. Інноваційні програми соціальної реабілітації. Національна програма психічного здоров'я та психосоціальної підтримки О.Зеленської. Застосування методів терапії в соціальній реабілітації: праце терапія; реабілітаційні можливості мистецтва. Особливості групової роботи в реалізації реабілітаційних програм. Характеристика індивідуальної комплексної програми реабілітації. Платформа допомоги врятованим – ключові сервіси підтримки постраждалих внаслідок війни в одному місці. Розвиток компетентностей спеціалістів щодо запобігання професійного вигорання.

Характеристика установ соціальної реабілітації. Мережа центрів соціальної реабілітації в Україні. Комплексні реабілітаційні центри державної форми власності. Напрями діяльності неурядових організацій – надавачів послуг соціальної реабілітації. Інноваційні підходи мережування центрів соціальної реабілітації постраждалих внаслідок війни. Діяльність центрів допомоги врятованим у населених пунктах, які приймають постраждалих від війни. Дорожня карта із розбудови психосоціальної допомоги ветеранам війни та членам їхніх сімей у громадах. Функцій державних та громадських інститутів у сфері соціального захисту постраждалих від війни. Шляхи посилення спроможності організацій і спеціалістів, які надають соціальні послуги та соціально-психологічну

підтримку населенню в умовах війни. Дорожня карта розбудови ветеранських груп самопомоги у громадах. Мобільні застосунки на допомогу постраждалому від війни.

Реінтеграція військових у цивільне життя

Теоретичні засади реінтеграції. Сутність понять «реінтеграція», «ветеран війни». Демографічний профіль ветеранів. Основні потреби ветеранів. Статус особи з інвалідністю внаслідок війни. Завдання та напрями реінтеграції військових у цивільне життя. Система надання психосоціальної підтримки ветеранів. Пільги та державні гарантії для ветеранів з інвалідністю. Бар'єри на шляху отримання допомоги ветеранами та їх родинами. Приклади успішних практик реінтеграції ветеранів в Україні та закордоном. Роль сім'ї у процесі реінтеграції військових. Особливості реінтеграції жінок-ветеранок.

Соціально-психологічна реабілітація військових. Поняття реабілітації ветеранів війни. Мета та завдання соціально-психологічної реабілітації ветеранів. Мультидисциплінарний підхід до реабілітації ветеранів. Нормативно-правове забезпечення реабілітації ветеранів війни та членів їхніх сімей. Методи соціально-психологічної реабілітації ветеранів. Робота з військовими, які втратили кінцівки і проходять реабілітацію. Робота з військовими, схильними до зловживання спиртними напоями. Робота з сексуальними розладами у військових. Соціально-психологічна допомога військовим, звільненим з полону. Активізація ресурсів отримувачів послуг. Оцінка ефективності програми соціально-психологічної реабілітації ветеранів.

Встановлення контакту та налагодження взаємодії з ветеранами. Організація безпечного та підтримувального середовища для ветеранів. Вплив суспільних стереотипів на реінтеграцію ветеранів. Шляхи встановлення довірливих взаємин фахівця і ветерана/ветеранки. Особливості спілкування з ветеранами, які мають психічні порушення. Оптимізація взаємодії з ветеранами з інвалідністю з урахуванням гендерних аспектів. Етика спілкування з ветеранами. Особливості комплексної послуги психосоціальної підтримки з формування життєстійкості. Профілактика професійного вигорання фахівців, які працюють з ветеранами.

Сприяння зайнятості ветеранів. Методологія сприяння зайнятості ветеранів. Державна підтримка на здобуття освіти для ветеранів. Освітні програми та можливості для ветеранів. Професійна адаптація ветеранів. Право на отримання ваучера на підвищення кваліфікації, перекваліфікації. Розвиток ветеранського підприємництва та бізнесу. Програми підтримки ветеранського бізнесу. Альтернативні ресурси для навчання, перекваліфікації, відкриття власної справи.

Менторство та наставництво для ветеранів. Менторство та наставництво як інструменти підтримки ветеранів. Основні ролі менторства у ветеранській спільноті. Принципи менторства. Види менторів. Професійні та особистісні якості ефективного ментора. Підготовка та навчання наставників для роботи з ветеранами. Особливості проведення наставницьких зустрічей. Роль стилів спілкування для наставницької діяльності. Досвід зарубіжних країн у менторській підтримці ветеранів. Програми наставництва та підтримки ветеранів. Менторська програма для ветеранів «рівний рівному».

Діяльність громадських та волонтерських організацій у напрямку реінтеграції військових у цивільне життя. Роль громадських та волонтерських організацій у процесі реінтеграції ветеранів. Мережа громадських та волонтерських організацій, що працюють у сфері ветеранських справ. Стратегії залучення ветеранів до діяльності організацій. Взаємодія з ветеранськими неурядовими організаціями. Послуги, які надають ветеранські організації. Розробка механізмів співпраці з громадськими об'єднаннями ветеранів війни та органами державної влади та місцевого самоврядування.

Поствоєнна реабілітація сім'ї

Теоретичні основи організації реабілітаційної діяльності з сім'ями. Мета і завдання соціально-психологічної реабілітації сімей. Зміст, функції, принципи соціально-психологічної реабілітації сімей. Механізми та етапи соціально-психологічної реабілітації сімей. Основні умови організації соціальної реабілітації сімей. Основні групи сімей, що потребують реабілітації. Створення реабілітаційного середовища для надання допомоги сім'ям. Види соціально-психологічної реабілітації сімей.

Соціально-психологічна реабілітація сімей військових. Соціально-психологічна реабілітація сімей загиблих військовослужбовців. Характеристика соціально-психологічної реабілітації під час горювання. Основні ризики щодо роботи з сім'ями, які пережили втрату. Форми та методи роботи з сім'єю, яка стала неблагополучною внаслідок втрати. Робота з родичами військових, які вважаються зниклими безвісти. Етика та конфіденційність у роботі з сім'ями військових. Соціально-психологічна допомога родинам військових, які повернулися з полону. Специфіка психологічної адаптації учасника бойових дій до родинного життя. Соціально-психологічна допомога дружинам ветеранів війни. Емоційне відновлення та стратегії подолання стресу у членів сімей ветеранів. Інтеграція та підтримка сімей ветеранів у місцевих громадах: кращі практики.

Соціально-психологічна реабілітація сімей із числа внутрішньо переміщених осіб. Специфіка потреб сімей із числа внутрішньо переміщених осіб. Характеристика соціально-психологічної реабілітації сімей із числа внутрішньо переміщених осіб. Допомога в адаптації та розвитку навичок подолання кризової ситуації у сімей із числа внутрішньо переміщених осіб. Робота з втратою при соціальній адаптації сімей із числа внутрішньо переміщених осіб. Підходи до психосоціальної реабілітації сімей із числа внутрішньо переміщених осіб.

Соціально-психологічна реабілітація сімей цивільних громадян, що постраждали від війни. Практика оцінки потреб дитини та її сім'ї. Характеристика основних послуг соціально-психологічної реабілітації сімей, що постраждали від війни. Основні напрями реабілітаційної діяльності з сім'ями, що постраждали від війни. Техніки підтримки для сімей, що постраждали від війни. Мультидисциплінарний підхід у процесі здійснення соціально-психологічної реабілітації сімей. Інноваційні підходи в соціально-психологічній реабілітації сімей.

Соціально-психологічна реабілітація дітей, які пережили війну. Психоемоційний стан та потреби дитини, яка пережила війну. Особливості переживання травматичного досвіду дитиною. Методи соціально-психологічної реабілітації дітей. Робота з дітьми, у яких батько загинув на війні. Підтримка сім'ї як ключовий фактор у реабілітації дітей. Навчання батьків методам соціально-психологічної підтримки дітей. Зміцнення сімейних зв'язків після травматичних подій. Роль освітніх закладів у соціально-психологічній реабілітації дітей. Інноваційні технології соціально-психологічної реабілітації дітей.

Характеристика установ соціально-психологічної реабілітації сімей. Типи реабілітаційних закладів для сімей. Основні види послуг, що надаються в реабілітаційних закладах. Визначення змісту та планування соціально-психологічної реабілітації сімей відповідно до їх потреб. Форми організації соціально-психологічної реабілітації сімей. Реабілітаційна культура та реабілітаційна активність батьків. Особливості та напрями діяльності Центрів допомоги сім'ям. Роль державних програм у соціально-психологічній реабілітації сімей. Міжнародний досвід організації соціально-психологічної реабілітації сімей.

Менеджмент та управління якістю в системі соціально-психологічних послуг

Соціальне управління та менеджмент соціальної роботи. Поняття соціальне управління в системі менеджменту соціальної роботи. Сутність управління соціальною роботою. Менеджмент як процес управління. Основні значення розуміння менеджменту в

соціальної роботі. Типологія менеджменту соціальної роботи. Види менеджменту (стратегічний, маркетинговий, технологічний, фінансовий, кадровий, маркетинговий, інноваційний).

Концептуальна еволюція менеджменту соціальної роботи. Еволюція поглядів на менеджмент. Історія розвитку менеджменту. Характеристика зарубіжних шкіл управління. Зародження школи людських відносин. Хотторнські експерименти Е. Мейо. Етапи розвитку школи людських відносин. Біхевіористський напрямок в теорії менеджменту. Школи управлінської думки: наукової організації праці; адміністративна; людських взаємовідносин; кількісної школи або науки управління.

Організація і менеджмент соціальної роботи. Особливості організації менеджменту соціальної роботи. Поняття і структура організації у менеджменті соціальної роботи. Різновиди організацій соціальної сфери. Фактори впливу, атрибути та компоненти в соціальній організації. Особливості внутрішнього та зовнішнього середовища організації. Закономірності вдосконалення менеджменту соціальної роботи. Поняття і структура соціальних організацій. Різновиди соціальних організацій. Організації в менеджменті соціальної роботи. Фактори впливу на організацію. Підходи до аналізу діяльності організацій соціальної сфери. Атрибути організації соціальної сфери. Зовнішнє середовище організацій соціальної сфери (фактори прямого та непрямого впливу на організацію).

Сфера соціальних послуг як об'єкт управління. Задоволення потреб соціальними послугами людей, що опинились в складних життєвих обставинах. Сучасна система надання соціальних послуг України. Доступне інформування про соціальні послуги. Значення термінів «стандарт», «державний стандарт соціальної послуги». Призначення (застосування) стандартів соціальних послуг. Індикатори та структурні складові стандартів соціальних послуг. Вимоги і загальні підходи до організації та надання соціальних послуг. Вимоги до роботи з отримувачем соціальної послуги, використання ресурсів, документації. Система надавачів соціальних послуг згідно ЗУ «Про соціальні послуги». Критерії діяльності надавачів соціальних послуг (мета розроблення, загальні та спеціальні критерії). Регулювання діяльності надавачів соціальних послуг відповідними положеннями.

Показники якості оцінювання соціальних послуг. Оцінювання соціальних послуг. Етапи оцінки якості соціальних послуг. Показники та методи оцінки якості соціальних послуг. Етапи оцінки якості соціальних послуг. Показники якості: адресність та індивідуальний підхід, результативність, своєчасність, доступність та відкритість, зручність, повага до отримувача соціальної послуги, професійність. Методи оцінки якості соціальних послуг: опитування/анкетування отримувачів соціальних послуг та/або їх законних представників; спостереження за процесом надання соціальних послуг; бесіда/співбесіда з персоналом суб'єкта, що надає соціальні послуги; вивчення документації, у тому числі звернень отримувачів соціальних послуг. Методи та засоби тотального управління якістю надання соціальних послуг. Принципи оцінки систем якості надання соціальних послуг та їх критерії. Досвід впровадження системи тотального управління якістю надання соціальних послуг в Україні.

Законодавче регулювання соціального обслуговування (надання послуг). Нормативна база соціального обслуговування (надання послуг). Менеджмент соціальної роботи як інструмент соціальної політики (державної, регіональної, місцевої). Законодавче забезпечення соціальних послуг в Україні: теоретично-правові проблеми. Поняття державне замовлення. Механізм державного замовлення соціальних послуг. Соціальна послуги в умовах війни: нові зміни та виклики.

Питання до атестаційного екзамену

Теоретичні питання

1. Історичні аспекти запровадження послуг з реабілітації.
2. Нормативно-правове регулювання функціонування системи соціальної реабілітації.
3. Організація соціальної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей: досвід США.
4. Організація соціальної допомоги постраждалим від війни в Грузії.
5. Види реабілітаційних програм: комплексні і вузькоспрямовані, коротко і довготермінові.
6. Структура реабілітаційної програми.
7. Технологічні характеристики соціально-психологічної реабілітації; напрями відновлювального процесу.
8. Фази підготовки до соціально-психологічної роботи з постраждалими; етапи відновлення; загальна характеристика.
9. Підготовчий етап реабілітації: мета; загальна характеристика технологій відновлення травмованої особи.
10. Базисний етап реабілітації: мета, загальна характеристика технологій відновлення травмованої особи.
11. Завершальний (підтримувальний) етап реабілітації: мета, загальна характеристика технологій відновлення травмованої особи.
12. Соціальні програми та проекти як підтримуючий ресурс у відновленні особи.
13. Категоризація та класифікація осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни.
14. Архітектура повоєнної та поствоєнної підтримки осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни.
15. Основні засади державної політики щодо підтримки осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни.
16. Адвокаційна кампанія: сутність та рівні.
17. Актуальність адвокації в системі поствоєнної соціально-психологічної реабілітації.
18. Пріоритети у наданні соціальної підтримки осіб та соціальних груп, які постраждали від війни.
19. Комплексні реабілітаційні центри державної форми власності.
20. Напрями діяльності неурядових організацій – надавачів послуг соціальної реабілітації.
21. Діджиталізація системи надання послуг з соціально-психологічної реабілітації.
22. Регулювання надання соціальних послуг державними стандартами.
23. Показники якості соціальних послуг: адресність та індивідуальний підхід, результативність, своєчасність, доступність та відкритість, зручність, повага до отримувача соціальної послуги, професійність.
24. Методи оцінки якості соціальних послуг: опитування/анкетування отримувачів соціальних послуг та/або їх законних представників; спостереження за процесом надання соціальних послуг; бесіда/співбесіда з персоналом суб'єкта, що надає соціальні послуги; вивчення документації, у тому числі звернень отримувачів соціальних послуг.
25. Завдання та напрями реінтеграції військових у цивільне життя.
26. Мережа громадських та волонтерських організацій, що працюють у сфері ветеранських справ.
27. Профілактика професійного вигорання фахівців, які працюють з ветеранами.
28. Менторство та наставництво як інструменти підтримки ветеранів.
29. Види соціально-психологічної реабілітації сімей.
30. Професійна адаптація ветеранів.

Методичні питання

1. Сформулюйте сценарії розвитку системи соціальних послуг в Україні на період 10–15 років після війни, враховуючи потенційні наслідки для різних категорій населення.
2. Сформулюйте пропозиції щодо підвищення ефективності лідерства в державному та громадському секторі під час реалізації програм повоєнного відновлення в Україні.
3. Проаналізуйте роль стандартів соціальних послуг у забезпеченні ефективного повоєнного відновлення України: нормативно-правова база, виклики реалізації та напрями удосконалення.
4. Розкрити технологію проектування (життєконструювання) майбутнього за допомогою життєвих виборів; техніки.
5. Описати технологію покращення середовища життєдіяльності; техніки.
6. Схарактеризувати методику оцінки потреб об'єднаної територіальної громади у соціальних послугах та її значення для планування адвокаційних кампаній.
7. Схарактеризувати процес планування та реалізації адвокаційної кампанії.
8. Схарактеризувати юридичні методи, що використовуються в адвокаційній діяльності для захисту прав осіб, соціальних груп, які постраждали від війни.
9. Визначити особливості використання SWOT-аналізу при оцінці спроможності громад надавати соціальну підтримку особам, соціальним групам, які постраждали від війни.
10. Схарактеризувати методи та інструменти, які використовуються для організації адвокаційних кампаній.
11. Схарактеризувати технологію визначення причин і наслідків проблеми для адвокаційної кампанії.
12. Схарактеризувати діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі.
13. Здійснити порівняльну характеристику основних підходів соціальної реабілітації постраждалих від війни в американській, ізраїльській та грузинській практиці.
14. Схарактеризувати методи та засоби тотального управління якістю надання соціальних послуг.
15. Схарактеризувати особливості групової роботи в реалізації реабілітаційних програм.
16. Визначити особливості надання соціальних послуг в умовах війни: нові зміни та виклики.
17. Визначити функціонал діяльності центрів допомоги врятованим у населених пунктах, які приймають постраждалих від війни.
18. Визначити та схарактеризувати функції державних та громадських інститутів у сфері соціального захисту постраждалих від війни.
19. Визначити стратегію лідерства та комунікації для реабілітаційного центру в кризовій ситуації.
20. Схарактеризувати базові принципи оцінки потреб постраждалих осіб, груп та спільнот.
21. Визначити особливості розвитку професійних компетентностей фахівців соціальної сфери для роботи з дітьми та сім'ями в умовах та після війни.
22. Здійснити порівняльну характеристику таких понять: моніторинг, оцінка, експертиза, оцінювання, аудит (соціальна сфера).
23. Виділити актуальні проблеми соціальної реабілітації за сучасними законодавчими і нормативно-правовими документами.
24. Розкрити особливості використання технік терапії в практиці реабілітаційної соціальної роботи.
25. Схарактеризувати форми та методи роботи з сім'єю, яка стала неблагополучною внаслідок втрати.
26. Схарактеризувати методи соціально-психологічної реабілітації ветеранів.
27. Розкрити техніки підтримки для сімей, що постраждали від війни.
28. Розкрити особливості спілкування з ветеранами та військовими.

29. Розкрити особливості роботи з дітьми, у яких батько загинув на війні.
30. Визначити функціонал діяльності центрів допомоги сім'ям.

Практичні завдання

1. Проаналізувати типові проблеми та потреби осіб, соціальних груп, громад, які постраждали від війни (категорія/група на вибір) та запропонувати ефективні рішення для їх подолання в контексті соціальної підтримки та адвокації.
2. Розробити план адвокаційної кампанії для конкретної цільової групи, яка постраждала від війни (обрати одну з категорій на вибір): визначити мету, завдання та обрати відповідні інструменти.
3. Розробити логіко-структурну матрицю для адвокаційної кампанії, спрямованої на захист прав соціальної групи (на вибір), яка постраждала від війни.
4. Оцінити ефективність поточної соціальної підтримки особи, соціальної групи (на вибір) у вашому регіоні, визначити недоліки та запропонувати шляхи її покращення.
5. Підготувати пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення соціальної підтримки соціальної групи (на вибір), яка постраждала від війни.
6. Сформулювати проблему для адвокаційної кампанії у галузі соціальної роботи (на вибір) та сформулювати причини та наслідки проблеми за допомогою інструмента «Дерево причин і наслідків». На основі «Дерева причин і наслідків» сформулювати мету і завдання адвокаційної кампанії з урахуванням технології постановки цілей SMART.
7. Запропонувати шляхи посилення спроможності організацій і спеціалістів, які надають соціальні послуги та соціально-психологічну підтримку населенню в умовах війни.
8. Побудувати схему взаємодії соціального працівника та інших фахівців у ході реабілітаційної роботи з особами та групами що постраждали від війни. Вказати суб'єктів взаємодії та позначити головні завдання і напрями співпраці.
9. Описати функціонал та визначити особливості роботи соціального працівника в Центрі соціально-психологічної реабілітації.
10. Розробити перелік організаційних форм роботи для реабілітаційного центру.
11. Запропонувати шляхи вирішення ситуації: до соціальної служби за консультацією звернувся військовослужбовець, який два тижні перебував у відпустці, і через два дні має повернутися на передову. Він зазначає, що вже кілька місяців не може нормально спати, а останній тиждень не спав узагалі. Крім того, він відчуває панічні атаки і впевнений, що скоро загине. При цьому говорить, що не боїться смерті, і життя для нього нічого не варте. Опишіть ваші дії та стратегії допомоги за принципом: «ідеальна-бажана-реальна».
12. Запропонувати шляхи вирішення ситуації: до вас на консультацію прийшов демобілізований учасник бойових дій. Він дуже поважає свою дружину. Проте на передовій він познайомився з дівчиною-волонтером. Його вразила її відвага, натхнення і цілеспрямованість. Тепер чоловік переживає внутрішній конфлікт: з одного боку, він боїться образити дружину, а з іншого – не хоче втратити дівчину. Поглиблення внутрішнього конфлікту погіршило його сон, посилило роздратованість та агресію. Він знову намагається повернутися на передову, оскільки тоді йому нікого не доведеться ображати. Опишіть стратегію консультативного процесу.
13. Запропонувати шляхи вирішення ситуації: жінка-ветеран із ознаками посттравматичного стресового розладу (ПТСР) періодично «зривається» на сині; нервує його, пред'являє неадекватні, завишенні вимоги, ображає. Допоможіть мамі відновити

себе у спілкуванні з дитиною, а хлопчику - відокремити образ люблячої мами від проявів хворобливої агресії.

14. Запропонувати шляхи вирішення ситуації: після важкого поранення військовослужбовець повернувся додому. Спілкуючись з рідними та знайомими він відчував, що його почуття немов “замерзли”. Він вважав, що його не можуть зрозуміти через що він пройшов, що витримав. А перед побратимами відчував провину, що зараз не з ними. Опишіть Ваші дії; спроектуйте подальші кроки соціально-психологічної допомоги.

15. Запропонувати шляхи вирішення ситуації: внутрішньо переміщені особи із зони окупації, прифронтової чи бойових дій можуть плакати, злитися навіть при словах “моє місто”, “будинок”, ліричній музиці, що викликає мирні спогади. Опишіть Ваші дії; спроектуйте подальші кроки соціально-психологічної допомоги.

16. Запропонувати шляхи вирішення ситуації: після удару ракетою по торговельному центру і десятків загиблих, дівчина 20 років, яка була свідком, уникає крупних центрів. Вона неміє, замовкає навіть при згадуванні про аналогічні події, хоч пройшло вже півроку після цих подій. Опишіть Ваші дії; спроектуйте подальші кроки соціально-психологічної допомоги.

17. Запропонувати шляхи вирішення ситуації: жінка втратила чоловіка під час бойових дій. Її чоловік загинув на фронті, захищаючи країну. Після цієї трагедії жінка залишилася сама з двома дітьми: 12-річним сином та 7-річною донькою. Втрата чоловіка глибоко вплинула на всю родину. Жінка бореться з сильними емоційними переживаннями та фінансовими труднощами. Її син замкнувся в собі, його успішність у школі погіршилася, він уникає спілкування з друзями. Донька почала проявляти агресивну поведінку через нерозуміння і втрату батька. Жінка відчуває себе пригніченою і виснаженою, але водночас усвідомлює відповідальність за емоційний стан та виховання дітей. Опишіть Ваші дії; спроектуйте подальші кроки соціально-психологічної допомоги.

18. Запропонувати шляхи вирішення ситуації: 35-річний військовослужбовець повернувся з фронту після двох років активної участі у бойових діях. Війна залишила глибокий слід на його фізичному та емоційному стані. Чоловік почав відчувати труднощі з адаптацією до цивільного життя. Він страждає від безсоння, має спалахи агресії, відчуває труднощі в спілкуванні з родиною та друзями. Його дружина не розуміє, як допомогти чоловікові, а їхній син почав уникати батька через його непередбачувану поведінку. Чоловік також зіткнувся з проблемами на роботі – йому складно знайти роботу, яка б відповідала його новим потребам та психологічному стану. Він відчуває себе зайвим у суспільстві, не маючи підтримки з боку колишніх товаришів по службі, які, як і він, переживають схожі труднощі. Опишіть ваші дії та стратегії допомоги.

19. Запропонувати шляхи вирішення ситуації: 29-річний військовослужбовець, повернувся додому після двох років служби на передовій. Він не має сім'ї, батьки живуть за кордоном, друзі віддалилися або давно переїхали. Чоловік часто відчуває самотність і не має кому розповісти про свої емоційні переживання. Він не бачить перспектив у цивільному житті й часто думає про те, що війна була єдиним місцем, де він відчував себе потрібним. Незважаючи на можливість звернутися до фахівців для психосоціальної підтримки, чоловік уникає цього, оскільки вважає, що йому слід справлятися самостійно. Опишіть ваші дії та стратегії допомоги.

20. Створити реалістичний кейс сім'ї ВПО, яка потребує соціально-психологічної реабілітації. Описати всі етапи надання допомоги цій сім'ї, включаючи оцінку потреб, план реабілітації та очікувані результати.

21. Розробити модель мультидисциплінарної команди для роботи з сім'ями, що постраждали від війни.
22. Визначити стратегії для активізації внутрішніх ресурсів ветеранів.
23. Розробити план забезпечення постійної підтримки для сімей, включаючи консультаційні лінії, онлайн ресурси, підтримуючі групи.
24. Розробити програму співпраці між освітніми закладами та спеціалістами з реабілітації.
25. Розробити концепцію та план створення інноваційного Центру реабілітації для сімей, що надає комплексні послуги соціально-психологічної реабілітації.
26. Розробити програму комплексної психосоціальної підтримки ветеранів, спрямовану на формування життєстійкості.
27. Створити план реабілітаційних заходів для родин військовослужбовців, які повернулися додому.
28. Створити карту ресурсів, доступних для сімей ветеранів у вашому регіоні. Включіть інформацію про місцеві організації та установи, які надають підтримку.
29. Визначити потенційні ризики, які можуть виникнути в соціальній підтримці ветеранів. Проранжувати їх за значимістю та запропонувати можливі заходи для їх попередження.
30. Визначити і проаналізувати покроковий алгоритм підготовки до консультування клієнтів постраждалих внаслідок війни (категорія на вибір здобувача).

3. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання атестаційного екзамену

Атестаційний екзамен проводиться в усній формі. Здобувачі вищої освіти розкривають одне теоретичне, одне методичне питання та виконують практичне завдання. За кожну відповідь на теоретичне і методичне питання здобувач вищої освіти максимально отримує 70 балів, а за практичне завдання – 30 балів. Таким чином, рейтинг здобувача вищої освіти складається з наступних балів: 35 балів (теоретичне питання) + 35 (методичне питання) + 30 балів (практичне) = 100 балів. Отриманий рейтинг здобувача переводиться в оцінку відповідно шкали ECTS (див. табл. 1).

Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у балах за шкалою ECTS

Сума балів	шкала ECTS
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
1-34	F

Критерії, показники оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів та шкала нарахування рейтингових балів з теоретичних питань

Шкала рейтингових балів	35-25 балів	25-15 балів	15-5 балів
Критерії оцінювання	Показники оцінювання		
повнота	- відповідь повна, обґрунтована, системна; - досконале володіння понятійним апаратом.	- відповідь неповна, без належного обґрунтування; - володіння понятійним апаратом з незначними неточностями, помилками.	- відповідь поверхова, названі окремі положення, невміння виділити головне і другорядне; - часткове володіння понятійним апаратом.
логічність	- відповідь логічно структурована; - тези аргументовані, вагомі; - зроблені повні висновки.	- відповідь з частковим порушенням послідовності; - аргументи недостатньо переконливі; - висновки не суттєві.	- відповідь непослідовна; - аргументи поодинокі або відсутні; - висновки відсутні.
глибина	- знання історії питання та сучасних досліджень; - вияв здатності до практичного аналізу та узагальнення фактів і явищ.	- часткове висвітлення історії та сучасного стану проблеми; - виявляв здатності до аналізу.	- поверхове висвітлення з називанням окремих прізвищ дослідників.
зв'язок з практикою	- опертя на передовий досвід соціальної роботи та на власний практичний досвід; - прогноз тенденції розвитку соціальних	- наведення поодиноких прикладів з власної практики; - труднощі у прогнозуванні та моделюванні соціально-педагогічних явищ.	- зв'язок відповіді з практичним досвідом; - моделювання соціально-педагогічних ситуацій за стандартними алгоритмами.

	явищ, творче моделювання соціально-педагогічної ситуації, спираючись на теоретичні позиції.		
Інтегрованість знань	- інтеграція знань з суміжних дисциплін; - творча інтерпретація даних інших наук.	- недостатня інтеграція знань з суміжних дисциплін;	- інтеграція з суміжними дисциплінами відсутня.

Критерії, показники оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів під час виконання практичного завдання та нарахувань рейтингових балів

Шкала рейтингових балів	30-20 балів	20-10 балів	10-5 балів
Критерії оцінювання	Показники оцінювання		
планування	<ul style="list-style-type: none"> - планування завдань діяльності менеджера соціальної роботи відповідно до програмових вимог; - реалізація завдань у змісті роботи доцільно і повною мірою; - правильне структурування форм роботи, відповідно до їх типу і виду. 	<ul style="list-style-type: none"> - завдання сплановані не зовсім точно; - зміст роботи менеджера відтворюється обмежено; - встановлюються недостатньо логічні зв'язки між частинами роботи; - структура не послідовна; - завдання реалізуються частково. 	<ul style="list-style-type: none"> - планування роботи менеджера соціальної роботи включає не всі завдання; - обрана структура роботи не відповідає типу; - в структурі плану роботи відсутні окремі частини.
доцільність і ефективність вибраних методів	<ul style="list-style-type: none"> - підбір доцільних методів і прийомів; - операційно правильне застосування методів; - володіння багатим спектром методів соціальної роботи та управлінської роботи. 	<ul style="list-style-type: none"> - підібрані методи і прийоми є малоефективними; - недостатнє оволодіння технікою реалізації методу; - використання достатнього мінімуму методів та прийомів; - часткове оволодіння вміннями та навичками. 	<ul style="list-style-type: none"> - деякі методи використані недоцільно; - окремі методи застосовуються недоцільно; - методичний арсенал менеджера соціальної роботи обмежений.
творчий підхід	<ul style="list-style-type: none"> - творчо підходить до розв'язання поставлених управлінських задач. 	<ul style="list-style-type: none"> - традиційно підходить до розв'язання поставлених управлінських задач. 	<ul style="list-style-type: none"> - неефективне використання творчого підходу або його відсутність.

4. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Адвокаційна діяльність та її особливості роботи з парламентом. Лабораторія законодавчих ініціатив, 2017. К. 44 с.
2. Адвокаційна діяльність та некомерційне лобювання в Україні: посібник / Прокопенко О.В. Київ: 2017. 82 с.
3. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О. М. Денисюк та ін. ; ред. кол.: О.В. Епель, Т.Л. Лях, І.В. Силантьєва. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с.
4. Бриндіков Ю. Л. Теорія та практика реабілітації військовослужбовців - учасників бойових дій в системі соціальних служб : дис. ... д-ра педагогічних наук: 13.00.05 / Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2019. 559 с.
5. Буковська О. О. Гірченко О. Л. Сучасні напрямки психологічної реабілітації кризових станів, викликаних екстремальними ситуаціями. *Актуальні проблеми психології* : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка. Екологічна психологія. 2019. Т. VII. Вип. 47. С. 19-27.
6. Вакуленко О. В., Комарова Н. М., Романова Н. Ф., Семигіна Т. В. Методичні рекомендації щодо залучення місцевих громад до вирішення проблем дітей, сімей та молоді, які опинилися у складних життєвих обставинах. URL: <http://www.ekmair.ukma.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4129/Sem>
7. Гончар І. Роль реабілітаційного потенціалу особистості в ході соціально-психологічної реабілітації. *Актуальні проблеми соціальної роботи: теорія і практика : колективна монографія* / І. В. Албул, О. Д. Балдинюк, О. М. Бойко [та ін.]; за ред. Н. М. Коляди; МОН України, Розробник Гончар І.Г. Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань: Візаві, 2020. С. 67–75. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/13130>
8. Горбунова В. В., Карачевський А. Б., Климчук В. О., Нетлюх Г. С., Романчук О. І. Соціально психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО: посібник для ведучих груп. Львів: Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. 96 с.
9. Довідники «Допомога постраждалим внаслідок війни від держави» та «Допомога внутрішньо переміщеним особам від міжнародних і недержавних організацій» | Національна Асамблея людей з інвалідністю України. *Національна Асамблея людей з інвалідністю України*. URL: <https://naiu.org.ua/dovidnyky-dopomoga-postrazhdalym-vnaslidok-vijny-vid-derzhavy/>
10. Єпіфанов В. Основи реабілітації. Підручник. СПО–Геотар-Медіа, 2020. С. 124.
11. Зарецька Н. В., Гридковець Л. М. Організаційні засади надання психологічної реабілітації учасникам АТО членам їх сімей. *Вісник КІБіТ*. 2016. № 7. С. 26–33.
12. Зубовський Д. С. Особистісне зростання учасників АТО у посттравматичний період : дис. канд. психол. н.: 19.00.09 / Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського. Київ, 2019. 195 с.
13. Зцілення травм війни: психосоціальний аспект / автор-упор. Т. Артеменко. Черкаси, 2022. 80 с.
14. Карачинський О. А. Трансформація смислових структур особистості комбатантів у реабілітаційний період : дис. канд. психол. н. : 19.00.09 / Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського. Київ, 2019. 175 с.
15. Карта дій: шлях до сталого розвитку громад. Навч. посібник. Громадський простір. 2021. 132 с.
16. Керрінгтон Дж. Г. Огляд міжнародних практик у сфері реінтеграція ветеранів: міркування щодо воєнного та повоєнного контексту України. ПРООН в Україні. 104 с.

17. Кобзін Д., Левкіна Г., Луньова О., Черноусов А., Щербань С. Методичний посібник з оцінювання потреб ВПО у громадах Харків, Харківський інститут соціальних досліджень (ХІСД).2020. 246 с.
18. Кокур О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Остапчук В. В. Психологічна робота з військовослужбовцями – учасниками АТО на етапі відновлення : Методичний посібник. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с.
19. Копилова С. В. До питання про зміст професійної підготовки магістрів соціальної роботи. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика : наук.-метод. журнал.* № 1-2. Київ : Держ. центр соц. служб для молоді, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Фонд соц. роботи, Ліга соц. прац. України, 2016. С. 13-27.
20. Купенко О. В. Соціальна робота : від теорії до практики : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.
21. Кучереносов В., Чернявська Л., Гончарук Т., Дурнева Т., Посібник з адвокації для жіночого руху в Україні. К. 2019. 100 с.
22. Медична і соціальна реабілітація: навчально-методичний посібник (I-III р.а.) / С. С. Сапункова, Л. О. Піц, А. Ф. Гутніцька та ін. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». К. 2018. 280 с.
23. Медична і соціальна реабілітація: підручник (ВНЗ I-III р.а.) / В.Б. Самойленко, Н.П. Яковенко, І.О. Петряшев та ін. 2-е вид., переробл. і доповн. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». К., 2018. 464 с.
24. Менеджмент соціальних послуг в умовах війни: навч. посібник. Укладачі: О. Волгіна, О.Іванова. Київ, 2022. 66 с. <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/materialy-treninhu-menedzhment-sotsialnykh-posluh-v-umovakh-viyny>
25. Методичний посібник для соціальних працівників : Посилення спроможності соціальних працівників здійснювати психосоціальну підтримку ветеранів та їх сімей з питань психічного здоров'я / В. Горбунова, О. Савиченко, І. Тичина, Н. Портницька., 2022. 61 с.
26. Нагорна Н. С., Максьом К. В. Соціальне підприємництво як детермінанта реінтеграції військовослужбовців, ветеранів АТО/ООС та членів їх сімей. *Габітус. Науковий журнал з соціології та психології.* 2022. №36. С. 272–276.
27. Наказ Міністерства соціальної політики України № 1005 «Про затвердження форм обліку соціальної роботи з сім'ями/особами, які перебувають у складних життєвих обставинах»: станом на 13 липня 2018 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0943-18#n23>
28. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3. Київ, 2018. 236 с.
29. Основи соціальної реабілітації: навчально-метод. рекомендації. ІДГУ Ізмаїл, 2019. 193с.
30. Петровська К. В. Реалізація технологічного аспекту соціальної підтримки шукачів тимчасового захисту від війни в Україні: досвід Німеччини / Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки: зб. наук. пр. Вип. 1. 2023. 436 с. / С.104-114 (Категорія Б). DOI: 10.31494/2412-9208-2023-1-1-104-114.
31. Петровська К., Тургенєва А. Проблема профілактики насильства в Україні: виклики нових реалій під час війни / *Contemporary problems of pedagogy amidst the European integration of educational environment: theory and practice: Scientific monograph.* Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2023. 468 p. / С. 273-296. (колективна монографія).
32. Повоєнна макроекономічна архітектура для України. *Note | CEPR.* URL: https://cepr.org/system/files?file=2023-07/RapidResponse3_Ukr.pdf
33. Політика у сфері реабілітації в Україні. Звіт з аналізу законодавства в рамках виконання проекту “War Trauma Rehabilitation in Ukraine: affected population

- assistance”. К., 2022. 210 с. URL: [Звіт з аналізу законодавства реабілітація.pdf - Google Диск](#)
34. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 01.05.2023 № 2980-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15/ed20230501#Text>.
 35. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 03.08.2023 № 3022-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12/ed20230803#Text>.
 36. Про соціальні послуги : Закон України від 27.04.2022 № 2193-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19/ed20220427#Text>.
 37. Психологічна реабілітація військових та їхніх близьких. К. : Видавництво психологічної літератури «Психобук» (Psychobook), 2023. 176 с.
 38. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери / за ред. Л. С. Волинець. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. 72 с.
 39. Реінтеграція ветеранів з інвалідністю : методичний посібник / укладачі: Соцька А., Олійник В., Гусак Н., Демко С., Головка Н., Чорнобровкіна В., Акименко Ю., Мельник Д., Сіренко Т., Лоюк І., Лялька Т. ; упорядниці матеріалів: Волгіна О., Іванова О., Лялька Т. ; Програма розвитку ООН у співпраці з Міністерством у справах ветеранів України. Київ, 2022. 78 с.
 40. Рівень задоволення учасників бойових дій у зоні АТО/ООС системою охорони здоров'я в Україні, соціально-аналітичний консультативний центр, 2022 р. [Availability of and `АТО/JFO Ex-combatants Satisfaction with Medical care in Ukraine, Socioanalytical Consulting Centre, 2022] https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-09/veteransreintegrationreport_-_ukr_-_2023-09-13_upd.pdf
 41. Семигіна Т. В. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин та туризму, 2020. 275 с.
 42. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч. А. В. Аносова, О. В. Безпалько, Т. П. Цюман та ін. Київ : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 352 с.
 43. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. 1. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
 44. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. 2 (Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми) / А. В. Аносова, О. В. Безпалько, Т. П. Цюман та ін. / За заг. ред.: Т. В. Журавель, З. П. Кияниці. К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 352с.
 45. Соціальна робота з різними групами клієнтів : навчальний посібник / уклад. : Т. Д. Кочуей, О. М. Бойко. Умань : ФОП Жовтий О.В., 2016. 278 с.
 46. Соціально-психологічна реабілітація та адаптація військово-службовців Збройних Сил України: нормативно-правове забезпечення \ за заг. ред. Коропатніка І. М. 2021.
 47. Соціально-психологічна реабілітація та адаптація військовослужбовців Збройних сил України : нормативно-правове забезпечення / за заг. ред. І. М. Коропатніка ; уклад. Р. В. Алієв [та ін.]. Київ : КНТ, 2021. 224 с.
 48. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практичний посібник / [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.]; за наук. ред. Т. М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інст-т соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.
 49. Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження інтегрованих соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина 2. Ведення випадку та міжвідомча взаємодія. Збірка додатків / Дащаківська О.Ю., Стельмах С.С., Максименко К.М. Київ, 2021. 96 с. https://www.unicef.org/ukraine/media/12721/file/Spilno_dodatok_2.pdf

50. Створення безбар'єрного середовища та соціальна інклюзія : світовий досвід для України» : аналіт. доп. / [Зубченко С. О., Каплан Ю. Б., Тищенко Ю. А.]. Київ : НІСД, 2020. 24 с.
51. Сучасні теорія і практика соціальної реабілітації: монографія / О. В. Чуйко, А. В. Кунцевська, О. М. Тохтамиш та ін.; за ред. О. В. Чуйко. К.: ВПЦ «Київський університет», 2021. 336 с.
52. Теоретичні та методичні аспекти соціальної діяльності : монографія / Хмельниц. нац. ун-т, Каф. соц. роботи і соц. педагогіки, Наук.-дослід. лаб. «Креат. педагогіки та зв'язків з громадськістю». Хмельницький : Цюпак А. А., 2020. Т. 2 / [О. М. Василенко та ін.]. 2020. 335 с.
53. Технології соціальної роботи за місцем проживання : навч. посібник / укладачі Іващенко К. В., Коцур І. В. 2-ге вид., оновл. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. 114 с.
54. Травматичний досвід: техніки по роботі з цивільним населенням: метод. посіб. / За редакцією Тетяни Курганської. К. : ТОВ «7БЦ», 2023. 292 с.
55. Хаустова О.О. Психосоціальна реабілітація: проблеми і шляхи вирішення // *Нейро NEWS*. 2016. № 2. С. 25-29.
56. Шаумян О. Г., Комісарчик Л. Е. Соціально-психологічна реабілітація дітей, які постраждали внаслідок воєнного конфлікту на Сході України. *Габітус*. 2020. № 18, т. 1. С. 145-149.

Допоміжна

1. Halahan, V., Petrovska, K., & Plohynska, A. (2023). Research on the relationship between the use of modern technologies and the mental health of adults. *Global Innovations and Collaborative Solutions in Contemporary Science* (pp. 412-415). Futurity Research Publishing. https://futuritypublishing.com/international_conference_3
2. Horishna N. The legal regulation of social entrepreneurs: european experience. *Social Work and Education*. 2016. Vol. 3, No. 2. Pp. 81-91.
3. Ivanenko N., Varyvoda K., Halukha L., Petrovska K., Turgenieva A. Armed Conflicts and Higher Education: Challenges and Opportunities for Academic Development in Post-Conflict Regions. *ACADEMIA*. Special issue: «War, education and development: a pedagogical response to the challenges of modernity». 2024, (35-36), p.156-178 (*Scopus Q3*). DOI: <https://doi.org/10.26220/aca.5007/> URL: <https://pasithee.library.upatras.gr/academia/article/view/5007>
4. Lopatina H, Tsybuliak N., Popova A, Bohdanov I., Suchikova Y. University without Walls: Experience of Berdyansk State Pedagogical University during the war. *Problems and Perspectives in Management*, Volume 21, Special Issue, 2023. P. 1 – 11. (*Scopus*)
5. Needs assessment handbook. The UN Refugee Agency. 2018. 128 p.
6. Suchikova, Y., Tsybuliak, N., Lopatina, H., Popova, A., Kovachov, S., Hurenko, O., & Bogdanov, I. Is science possible under occupation? Reflection and coping strategy [Special issue]. *Corporate Governance and Organizational Behavior Review*, 2023, 7(2), 314–324. <https://doi.org/10.22495/cgobrv7i2sip10>
7. Агаєв Н.А., Кокун О.М., Герасименко М.В., Пішко І.О., Лозінська Н.С. Досвід роботи в армії США та арміях інших країн щодо недопущення втрат особового складу з причин, не пов'язаних із виконанням завдань за призначенням. / метод. посіб. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2018. 156 с.
8. Адвокація для молодіжних рад: посібник. За ред. В. Усик. К. 2021. 40 с.
9. Аналіз системи соціального захисту ветеранів та військовослужбовців. Біла книга. 2022. URL: <https://legall100.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022-Bila-kniga.pdf>
10. Аналітичний звіт за результатами опитування щодо доступу людей з інвалідністю до різних видів допомоги, послуг за їхнім постійним місцем проживання під час воєнного стану. ВГО «Національна Асамблея людей з інвалідністю України». Київ. 2022. <https://naiu.org.ua/wp->

11. Аніщенко Т. А. Роль ветеранських організацій у реінтеграції ветеранів війни. *Соціальна політика і соціальна робота*. 2019. № 3. С. 28–32.
12. Базарний С. В. Соціальна реабілітація військовослужбовців. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. Вип. 32. С. 152–157.
13. Вікторова Л. В., Чулкова К. О. Соціально-педагогічна реабілітація військовослужбовців-учасників збройних конфліктів : загальнонауковий аспект. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 11 : Соціальна робота. Соціальна педагогіка. 2019. Вип. 26. С. 94–102.
14. Волошин П. В., Марута Н. О., Шестопалова Л. Ф. Діагностика, терапія та профілактика медико-психологічних наслідків бойових дій в сучасних умовах: метод. рек. / ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України». Харків, 2014. 80 с.
15. Воробей В. Місцевий економічний розвиток у територіальних громадах: корисні поради та кращі практики. Навч. посібник/ За ред. Б. Колічавий. 2019. 167 с.
16. Гордієнко Є. Нормативно-правове забезпечення соціального захисту учасників бойових дій. Ефективність державного управління. 2018. Вип. 1 (54). Ч. 1. С. 117–125.
17. Громадська участь: підготовка аналітики, адвокація та втілення змін / П. Казмеркевич, О. Коваленко, О. Гвоздік, І. Тітаренко. Київ, ФОРМ Ямчинський О.В., 2019. 64 с.
18. Гусак Н. М. Роль ветеранських організацій у соціальній адаптації ветеранів війни. *Вісник Львівського університету*. Серія «Соціологічні студії». 2020. № 2. С. 85–92.
19. Данилова Т.В. Організація і проведення соціально-психологічної реабілітації та професійного навчання дітей-інвалідів [Електронне джерело]. URL: scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2009/10_2009/8.pdf
20. Допомога дітям, постраждалим внаслідок воєнного конфлікту: довідник вихователя дошкільного навчального закладу / Н. В. Пророк, С. А. Гончаренко та ін.; за ред. Н. В. Пророк. Слов'янськ : ПП «Канцлер», 2015. 84 с.
21. Карпенко О. Г., Романова Н. Ф. Теорія та практика соціальної роботи : навчальний посібник. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2015. 408 с.
22. Керрінгтон Дж. Г. Огляд міжнародних практик у сфері реінтеграції ветеранів: міркування щодо воєнного та повоєнного контексту України. ПРООН в Україні. 104 с. file:///C:/Users/Administrator/Downloads/veteransreintegrationreport_-_ukr_-_2023-09-13_upd.pdf
23. Медико-психологічна реабілітація та соціальна адаптація учасників бойових дій: проблеми та перспективи : бібліогр. покажч. до наук.-практ. конф. / уклад. : Л. Є. Корнілова, Є. О. Корнілова ; наук. консультант М. М. Матяш ; Нац. наук. мед. б-ка України, Нац. мед. ун-т імені О.О. Богомольця, Асоц. з мед. та психол. реабілітації. Київ, 2018. 32 с.
24. Медична та соціальна реабілітація: Навчальний посібник / За заг. ред. І.Р.Мисули, Л.О.Вакуленко. Тернопіль: ТДМУ, 2005. 402 с.
25. Навроцький В.В., Менджул М.В. Кампанія адвокати як інструмент демократичних перетворень / В.В. Навроцький, М.В. Менджул. Ужгород: „Видавництво Олександри Гаркуші”, 2011.
26. Організація психосоціальної допомоги ветеранам війни та членам їхніх сімей. Рекомендації для місцевих органів влади. Київ: ВАІТЕ, 2021. 32 с.
27. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи : навчальний посібник / заг. ред. Н. Пророк. Київ. 2018. Том 1. 208 с.
28. Петрик О. Л. Соціальне підприємництво як інструмент державної підтримки реінтеграції військовослужбовців та ветеранів АТО/ООС: нормативно-правовий

- аспект. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2022. №6. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2022-6-02-02>
29. Петровська К., Ковбаса Л. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами / Соціально-освітні доміанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції: збірник наукових праць; укладач Петровська К. В. 2023. 361 с. / С. 201-207.
 30. Петровська К., Козакова А. Соціально-педагогічні умови адаптації дітей раннього віку до закладу дошкільної освіти в умовах війни / Соціально-освітні доміанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції: збірник наукових праць; укладач Петровська К. В. 2023. 361 с. / С. 321-329.
 31. Політика у сфері реабілітації в Україні. План зміни нормативно-правової бази для трансформації системи реабілітації в охороні здоров'я, санаторно-курортних послуг та медико-соціальної експертизи в рамках виконання проєкту "War Trauma Rehabilitation in Ukraine: affected population assistance". К., 2022, 151 с. URL: [План змін НПА реабілітація.pdf - Google Диск](#).
 32. Про деякі питання порядку проведення медико-соціальної експертизи на період дії воєнного стану на території України: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 березня 2022 р. № 225. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 04.10.2023)
 33. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 31.03.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>
 34. Про зайнятість населення: Закон України від 29.04.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17/ed20230429#Text>
 35. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 22.06.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/ed20230622#Text>
 36. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей : Закон України від 01.12.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15#Text>
 37. Про охорону праці: Закон України від 31.03.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12/ed20230331#Text>
 38. Проведення адвокаційних медіа-кампаній: стратегія активних дій. За ред. Е. Шілдз. Фондації відкритого суспільства, 2010. 103 с.
 39. Рекомендації з удосконалення законодавства України з реабілітації й узгодження політик різних органів державної влади та місцевого самоврядування для створення комплексної системи медичної реабілітації в Україні / автор.кол. Л. Гура, О. Дудін, І. Коваленко, Т. Корчак, А. Пампуха, Д. Руснак, О. Сініцина. К., 2022, 212 с. URL: [Рекомендації з розбудови системи реабілітації в Україні.pdf - Google Диск](#).
 40. Робота з травмами війни. Український досвід : матеріали Першої всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 28–31 березня 2018 р.) / [за наук. ред. Л. А. Найдьоновой, О. Л. Вознесенської, В. В. Савінова]. К. : Золоті ворота, 2018. 170 с.
 41. Романовська Л. І. Теорія та практика реабілітаційної роботи: навч. посібник. Хмельницький: ХНУ, 2009. 222 с.
 42. Сейко Н. А., Захаріна Т. Громадянське суспільство як суб'єкт формування системи реінтеграції ветеранів. *Social Work and Education*. 2023. 10 (2). С. 167-177.
 43. Семігіна Т.В. Інформування населення про соціальні та реабілітаційні послуги: Методичний посібник. Київ. 2013. 104 с.
 44. Смуш-Кулеша М., Федорова А., Мойса Б. Соціальні права в Україні під час війни: Звіт про оцінку потреб. URL: <https://rm.coe.int/needs-assessment-ua-2/1680a9b408>
 45. Соціальна адаптація і реабілітація [Електронне джерело]. URL: <http://politics.llib.org.ua/pages-12109.html>

46. Технології соціальної роботи: навчальний посібник з грифом МОН України / О. А. Агарков Д. Ю. Арабаджиев, Т. В. Єрохіна та ін. Запоріжжя : вид. комплекс АТ «Мотор-Січ», 2015. 487 с.
47. Шевцов А. Г. Освітні основи реабілітології: монографія. К.: «МП Леся». 2009. 483 с.
48. Яремчук О. В. Інновації в соціальній роботі: навчально-методичний посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2015. 262 с.

Процедура проведення атестаційного екзамену зі спеціальності 231 «Соціальна робота»

Формат проведення атестаційного екзамену

Атестаційний екзамен проводиться дистанційно з використанням платформи (програмне забезпечення) для проведення відеоконференцій Zoom.

В день проведення атестаційного екзамену здобувачеві надійде повідомлення з посиланням, за яким його буде перенаправлено для підключення до конференції на електронну пошту, WhatsApp.

У встановлений розкладом час початку атестаційного екзамену члени атестаційної комісії розпочинають відеоконференцію, долучають до неї випускників, здійснюють автентифікацію та інформують їх про правила проведення іспиту та часові обмеження.

Автентифікації передбачає:

- встановлення аудіо та візуального контакту на платформі відеоконференцій;
- показ документа, що посвідчує особу (паспорт громадянина України у формі книжечки або картки, паспорт громадянина України для виїзду за кордон у тому числі Е-паспорт, Е-паспорт для виїзду за кордон, Е-документ).

Під час проведення відео конференції в програмі ZOOM буде здійснено запис для підтвердження факту проведення випускної атестації.

Голова ЕК перевіряє наявність та якість підключення з кожним студентом через системи зв'язку, оголошує вступне слово. Після вступного слова голови ЕК здобувачі по черзі називають номери білетів, які їм надсилає секретар комісії через електронну пошту чи Telegram.

Здобувач готується до відповіді протягом 60 хвилин. Після закінчення часу, виділеного на підготовку, студенти за списком викладають зміст заявлених питань у білетах. Члени екзаменаційної комісії ставлять додаткові запитання до здобувача та обговорюють його відповідь. Після закінчення відповідей на питання здобувач надсилає скріншот письмового оформлення відповідей на електронну пошту секретаря ЕК.

Після завершення усіх доповідей та оцінювання робіт студентів, адміністратор (або секретар) запрошує студентів на відео-конференцію для оголошення результатів. Для цього усі учасники онлайн-заходу приєднуються до відео-конференції.

У разі виникнення під час складання екзамену обставин непереборної сили здобувач освіти повинен негайно повідомити екзаменатора або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо) з обов'язковою фото- або відеофіксацією стану виконання завдань та об'єктивних факторів, що перешкоджають його завершенню. За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається екзаменаційною комісією в індивідуальному порядку.

У разі повітряної тривоги або інших форс-мажорних обставин екзамен призупиняється й продовжується зразу ж після стабілізації безпекової ситуації. Здобувачі вищої освіти можуть скласти екзамен з іншою підгрупою (за її наявності, а студенти заочної форми також можуть приєднатися до підгруп денної форми та навпаки). Особи, які мешкають у зоні бойових дій, можуть скласти підсумкову атестацію з використанням будь-яких технічних засобів (WhatsApp, Moodle, мобільний телефон) упродовж всього терміну роботи екзаменаційних комісій.